

JAARVERSLAG LAMPION 2009

Maart 2010

1. Inleiding

Het landelijke informatie- en adviespunt over de gezondheidszorg en medische procedures voor illegalen en niet-toegelaten asielzoekers ging op 1 april 2004 van start. Het jaarverslag over 2009 geeft de gegevens weer van het vijfde volledige jaar van Lampions bestaan.

Per 1 januari 2009 is de wijziging van de zorgverzekeringswet van kracht geworden, waarmee de financiering van de kosten aan illegalen geboden zorg is geregeld.

Lampion heeft de wijzigingen in de uitvoering die daarmee gepaard zijn gegaan, op de website weergegeven. Vanaf 1 april 2009 beschikt Lampion over een nieuwe, overzichtelijke website.

Waar in het jaarverslag wordt gesproken over illegalen, worden ook ongedocumenteerden en niet toegelaten asielzoekers bedoeld.

2. De organisatie van Lampion

De stuurgroep Lampion, bestaande uit vertegenwoordigers van landelijke organisaties (zie bijlage 1), kwam in 2009 viermaal bijeen. Op de eerste vergadering moest afscheid genomen worden van de Stichting Koppeling omdat deze haar activiteiten per 1 januari beëindigde. In augustus trad de Koninklijke Nederlandse Vereniging van Verloskundigen (KNOV) tot de stuurgroep toe, zodat eind 2009 weer 11 organisaties aan Lampion deelnemen.

De stuurgroep overlegde in 2009 over een groot aantal onderwerpen.

Het belangrijkste onderwerp was de invoering van de nieuwe financieringsregeling op basis van artikel 122a van de Zorgverzekeringswet. Het College voor Zorgverzekeringen (CVZ) voert deze regeling uit. Vanaf begin 2009 woont het CVZ de vergaderingen als waarnemer bij. Dit vergemakkelijkt de communicatie over uitvoeringsproblemen zeer.

Ook de vernieuwing van de Lampion website kreeg in de stuurgroep veel aandacht. Deze ging op 1 april de lucht in. De site is veel overzichtelijker dan de oude. Uit een aantal reacties bleek dat ook gebruikers die mening zijn toegeedaan.

Verder is in de stuurgroep gesproken over:

- Het meldpunt voor incidenten in de zorg voor illegalen dat samen met Dokters van de Wereld (DvdW) is opgezet. De formulieren voor het melden van incidenten staan zowel op de website van DvdW als die van Lampion. DvdW zorgt voor de registratie van de meldingen; indien nodig bemiddelt DvdW tussen de illegale patiënt en de zorgverlener.
- Het meewerken aan de door de Johannes Wier Stichting (JWS) geïnitieerde columns 'MensenRecht' in Medisch Contact.
- De twee monitors die het CVZ in 2009 uitbracht over de in- en uitvoering van de nieuwe financieringsregeling.
- Het gebruik van de website en het Informatie- en adviespunt van Lampion. De bespreking hiervan gebeurt met behulp van kwartaaloverzichten.

Externe contacten vanuit Lampion

De voorzitter woonde de bijeenkomsten van het Breed Maatschappelijk Overleg (BMO) bij op 13 januari, 3 maart en 14 december. Naar aanleiding van de eerste monitor van het CVZ stelde het BMO een knelpuntennota op. Deze nota is aan de Tweede Kamer toegezonden. Hoewel de monitor geagendeerd stond voor de Vaste Kamercommissie op 2 juli is daarover tijdens die vergadering niet gesproken.

Op 23 april bemande Lampion een informatieloket over zorg aan illegalen tijdens het door MIKADO, GGZ Nederland en ZonMW georganiseerde interculturele congres 'Gekleurde Gekte'.

Secretaris en voorzitter overlegden op 24 augustus met de KNOV. In dit overleg is afgesproken dat de KNOV tot de stuurgroep Lampion toetreedt en dat Lampion een artikel voor het tijdschrift voor verloskundigen schrijft.

Op 26 en 27 mei heeft de secretaris (samen met de voorzitter van de JWS een training gegeven aan vrijwillige detentiebezoekers van de Jesuit Refugee Service Europe (JRS) in Brussel. De vrijwilligers hebben vooral te maken met mensen die illegaal zijn en psychiatrische klachten hebben.

Op 22 september woonde de voorzitter een presentatie van het onderzoek naar de zorg voor illegale kinderen bij. De secretaris begeleidde dit onderzoek.

Op 15 oktober nam de voorzitter deel aan het door DvdW georganiseerde symposium 'Zorgplicht in de knel'.

Op 2 december bezocht de voorzitter het door de Eerste Kamer georganiseerde

symposium '60 years of the Council of Europe, 50 years of the European Court of human rights'.

Op 14 december kreeg de secretaris bericht van het Rode Kruis Noorwegen dat op 10 januari 2010 het eerste gezondheidscentrum voor illegalen in Oslo wordt geopend. De secretaris heeft op verzoek van dat Rode Kruis in januari 2008 een bijdrage geleverd tijdens een congres over het starten van een beleid voor gezondheidszorg aan illegalen in Noorwegen. Zij vertelde daar over de activiteiten van Lampion en het boekje 'Arts en Vreemdeling' dat toen net verschenen was. Over het laatste waren de deelnemende artsen bijzonder enthousiast.

De secretaris heeft gedurende heel 2009 tijdens college aan studenten van de Hogeschool Utrecht uitgebreid aandacht besteed aan illegalen.

3. Financiën

Kosten		Bedrag
Loonkosten secretaris	€	8.700,00
Loonkosten medewerkers Informatie- en adviespunt	€	17.000,00
Loonkosten administratieve ondersteuning	€	1.000,00
Materiële kosten		
* Representatie Lampion	€	31,40
* Website	€	1.418,00
Gift	€ 25,00	
Totaal	€	28.149,40

Deze kosten betreffen de kosten die Pharos, als Lampion faciliterende instelling, maakt.

De werkelijke kosten liggen hoger. De uren die de deelnemers van de aan Lampion deelnemende organisaties ten behoeve van activiteiten voor Lampion besteden, nemen deze organisaties voor eigen rekening. Ook de kosten, zoals reiskosten, worden niet aan Lampion doorberekend. Daarnaast beschikt Lampion één dag per week over een vrijwilliger.

In oktober 2009 ontving het Informatie- en adviespunt een mailtje van een individuele vragensteller. Dankzij het goede Lampionadvies zijn de door hem voorgelegde problemen opgelost. Zijn dank hiervoor wilde hij graag in een gift tot uitdrukking brengen. Lampion heeft deze graag in ontvangst genomen.

4. De uitvoering

Voor de voorlichting over de zorg aan illegalen beschikt Lampion over de website www.lampion.info en over een Informatie- en adviespunt.

4.1 De website

Per 1 april 2009 ging de nieuwe website in de lucht. Deze is overzichtelijker en gemakkelijker toegankelijk dan de oude.

Door verschillen van onder andere de bezoekersmeting tussen de oude en de nieuwe website zijn de cijfers van dit jaar niet goed te vergelijken met vorige jaren. Het nieuwe statistiekenprogramma geeft meer en gedetailleerdere informatie.

Het gebruik van de oude website in het eerste kwartaal van 2009 gaf omgerekend op jaarbasis ongeveer hetzelfde beeld als dat van 2008.

De cijfers van het gebruik van de nieuwe website die hieronder weergegeven worden zijn, ook al om vergelijking in de volgende jaren mogelijk te maken, omgerekend op jaarbasis. Om niet de suggestie te wekken dat het om heel exacte cijfers gaat zijn ze afgerond op honderdtallen.

De homepage met daarop het actuele nieuws wordt druk bezocht en voorziet duidelijk in een behoefte.

In 2009 zijn 120.000 pagina's opgevraagd. Er waren 40.000 unieke bezoekers.

Tabel 1: Overzicht frequentie bezoek website-pagina's van hoog naar laag

Onderwerp	Aantal
Homepage + de daarop gepubliceerde nieuwsberichten	17.500
Financiering van de zorg aan illegalen	9.600
Informatie over Lampion	9.300
Te verlenen zorg aan illegalen	6.300
Onderzoeksrapporten/scripties	5.600
Wet- en regelgeving gezondheidszorg	3.800
Informatie- en adviespunt	3.800
Vreemdelingenwetgeving	2.500
Opvang en onderdak	2.500
Informatie over landen van herkomst	1.900
Intro wetgeving	1.600
EU-status onverzekerden	1.000
Kamervragen/moties	200

4.2 Het Informatie- en adviespunt

Tabel 2: Overzicht van vragenstellers

Vragenstellers	Aantal
<i>Zorgverleners/-instellingen</i>	
Huisarts	8
Verloskundige	2
Ziekenhuis	10
Tandarts	1
GGZ-instelling	10
Instelling maatschappelijk werk	13
Jeugdzorg	3
Maatschappelijke opvangvoorziening	9
Overige	18
Subtotaal zorgverleners	74
<i>Overige vragenstellers</i>	
Familie/vrienden/kennissen	84
Cliënt zelf	33
School	9
Justitievoorziening	4
Overheidsinstantie	2
Rechtshulp	7
Organisatie tbv vluchtelingen/allochtonen/illegalen	30
Kerkelijke organisatie	5
Onderzoeker/student	8
Media	5
Overige	4
Totaal	191
Totaal-generaal	265

Tabel 3: Waarover had men informatie nodig

Onderwerp	Aantal
Financiering zorg aan illegalen	98
Lampion	10
Interpretatie medisch noodzakelijke zorg	29
(Niet) betalen rekening	28
Mogelijkheid verzekering	16
Toegang tot de 2e lijn	21
Toegang tot AWBZ-voorzieningen	10
Hulpverlenings-/behandelmogelijkheden	79
Onderdak/huisvesting	36
Juridische/verblijfrechtelijke procedures	37
Behandelmogelijkheden land van herkomst	5
Nazorg	2
Medische hulpmiddelen	0
Overig	19
Totaal	390

Tabel 4: Doorverwijzingen in verband met nader advies vanuit het Informatie- en adviespunt

Instantie	Aantal
Partners in Lampion	10
Regionale platforms	0
Binnen Pharos	7
Stichting Los	18
Dokters van de Wereld	6
Forum	0
IOM	1
Diabetesvereniging	0
Overig	20
Totaal	62

Tabel 5: Profiel van de illegale patiënt

Profiel	Aantal
Mannen	77
Vrouwen	124
Kinderen	39
Onbekend	11
Totaal	251

Van de vrouwen waren er 43 zwanger en 7 mensen hebben HivAids.

Van de overige organisaties van zorgverlening heeft twee keer een hulpverlener uit een verpleeghuis gebeld, vier keer een hulpverlener van de GGD en twee keer een hulpverlener van MEE (vereniging van verstandelijk gehandicaptenorganisaties), een psychiater uit een detentiecentrum (zie beschouwing), twee keer hulpverleners van een kraamzorginstelling, twee keer iemand van een apotheek, een hulpverlener van de VBOK, een hulpverlener van de thuiszorg, een consulent mantelzorg, een hulpverlener van het Groene Kruis en een pleeggezin.

Wat betreft de overige onderwerpen is zevenmaal gevraagd naar tandartszorg (zie beschouwing) eenmaal naar verloskundige zorg en eenmaal naar kraamzorg. Driemaal is vraag gedaan naar school, één keer over het testen van illegale kinderen en één keer over de toegang tot school van illegale kinderen.

De overige doorverwijzingen betreffen viermaal de IND. Eén keer is het adres van een abortuskliniek gegeven en verder is naar een aantal specifieke organisaties (bijvoorbeeld Centrum 45) doorverwezen.

Beschouwing naar aanleiding van de registratiegegevens

Vanaf februari 2009 is het Informatie & Adviespunt weer twee vrouw sterk. Het aantal vragenstellers is gestegen van 208 in 2008 naar 265 in 2009. Het aantal vragen was in 2008 325 en in 2009 390.

De meeste vragen werden, evenals voorgaande jaren, gesteld door vrienden/familie. Vaak werden ze gesteld over financiering van de zorg. Dit is ook in lijn met het websitegebruik, ook daar worden de pagina's over de financiering het meest bezocht. Opvallend is dat er veel meer vragen zijn gesteld over hulpverlening en behandel mogelijkheden, 36 in 2008 en 79 in 2009.

Er zijn zeven vragen over hulp van tandartsen gesteld. Vijf tandartsen weigerden illegalen boven de 22 jaar, die niet zelf konden betalen, te helpen en twee tandartsen weigerden kinderen te helpen. Eén van de twee tandartsen had voordien het meisje wel behandeld maar omdat hij zijn rekeningen niet betaald kreeg weigerde hij verdere hulp. De andere tandarts weigerde de hulp aan de kinderen omdat hij de rekening maar gedeeltelijk vergoed kreeg.

Een aantal keer wordt gebeld over illegalen met psychiatrische klachten. Zo krijgt een man met psychiatrische klachten die met veel mensen in een ruimte woont, medicatie via de crisisdienst van de lokale GGZ voorgeschreven. Hij heeft echter aparte ruimte nodig en dat kan de crisisdienst niet regelen. Een psychiater die voor een detentiecentrum werkt vraagt zich af hoe continuïteit van zorg geboden kan worden aan illegalen met psychiatrische klachten die plotseling in vrijheid gesteld worden.

Een illegale dakloze man met een infectie aan de stomp van zijn geamputeerde been is door het ziekenhuis op een crisisplek van een verpleeghuis gelegd. Het verpleeghuis is nu bang dat zij de kosten niet vergoed krijgen. Ze proberen hem over te plaatsen naar een opvanghuis voor daklozen. Zij weigeren meneer over te nemen. Onder normale omstandigheden zou deze alleen thuiszorg nodig hebben.

Een illegale Nigeriaanse vrouw heeft twee kinderen waarvan de oudste 10 jaar is en autistisch. Een advocaat is al drie jaar bezig met een verblijfsvergunning. Volgens het Bureau Medische Advisering (BMA) is er in Nigeria geen zorg voor autistische kinderen. Vanwege zijn illegaliteit wordt de jongen in Nederland ook niet behandeld. Zijn moeder heeft inmiddels ernstig depressieve klachten.

Een 74 jarige Armeense vrouw woont bij haar dochter die een verblijfsvergunning heeft. Ze staat ingeschreven en heeft een sofinummer. Ze zou uitgeprocedeerd zijn, maar volgens het COA zit ze nog in de procedure. Mevrouw heeft veel zorg nodig. Haar huisarts wil haar niet meer helpen omdat hij de rekening van het CVZ niet vergoed zou krijgen omdat mevrouw in de procedure zou zitten. Mevrouw neemt nu medicijnen van andere mensen.

Een illegale vrouw uit Turkije is dialyse afhankelijk. Zij krijgt deurwaarders aan de deur vanwege onbetaalde rekeningen die nog van voor 2009 zijn (voor de nieuwe regeling).

5. Slotopmerkingen

In 2009 vroeg de invoering van de wijziging van de zorgverzekeringswet veel aandacht. Getracht is om alle actuele informatie zo snel mogelijk op de website te krijgen. Deze website informatie is goed bezocht.

Het monitoren van de zorg aan illegalen is ook in 2009 een zorg gebleven. CVZ bracht twee monitorrapporten uit waarin vooral de wél verleende zorg is beschreven. Het Breed Maatschappelijk Overleg (BMO) bracht een rapport uit waarin de ervaringen van maatschappelijke steunorganisaties beschreven staan. Deze betreffen veel meer de zorg die niet verleend wordt en waarvan de kosten dus ook niet gedeclareerd worden. Aan het einde van het jaar begon het BMO met de voorbereidingen van een rapportage over tandartsenzorg.

Bijlage 1

Samenstelling Stuurgroep

Voorzitter

Mevrouw W. Voogt

Deelnemende organisaties

Soa Aids Nederland/NIGZ	De heer R. Brands
GGD Nederland	De heer R. Smit
GGZ Nederland	De heer E. Mahakena
Johannes Wier Stichting	Mevrouw M. Begemann / De heer J. den Otter
KNCV Tuberculosefonds	Mevrouw N. Jansen
LHV	Mevrouw C. Pronk
NVZD	De heer J. Aghina
Pharos	Mevrouw M. Mensinga
KNOV	Mevrouw F. Cadee, vanaf augustus 2009
Dokters van de Wereld	Mevrouw M. Kroesen
VluchtelingenWerk Nederland	Mevrouw W. Lozowski
Waarnemer: CVZ	De heer J. van Amen / De heer J. Knollema